

We kijken te veel met 'koeienogen' naar geitenmelk

Frank de Vries

Bedrijven met melkgeiten blijven groeien in omvang. In vijftien jaar tijd is het aantal geiten per bedrijf verdrievoudigd tot nu gemiddeld ruim duizend. Wat zijn de gevolgen van deze groei voor de melkkwaliteit? Vaststaat dat met deze aanwas het kiemgetal van de melk stijgt. Boven het getal 100 krijgt de geitenhouder een korting op zijn melkprijs. Hoe houden we de kwaliteit goed?

Het kiemgetal in de melk is nog steeds een groot 'probleem' in de geitenhouderij. Dat zegt adviseur melkwinning Johan Grolleman. "We zien met het groeien van bedrijven dat het lastiger wordt om de melkkwaliteit op een hoog niveau te houden." Het kiemgetal van geitenmelk hoort het liefst onder het landelijk gemiddelde te liggen van 56 (x 1.000 kolonievormende eenheden/ml). Het kiemgetal van geitenmelk ligt overigens veel hoger dan dat van koemelk (12.000 kve/ml) en stijgt jaarlijks ook harder.

Invloeden deels onbekend

We kennen vier factoren die van invloed zijn op het kiemgetal: de geit zelf, de melker, de melktank en de melkinstallatie. Sommige geiten hebben standaard een hoger kiemgetal dan andere, en we weten eigenlijk niet hoe dat komt. De melker die heel hygiënisch te werk gaat, scoort natuurlijk beter op melkkwaliteit dan de 'slordige' melker. Als Grolleman wordt gebeld door een geitenhouder omdat het kiemgetal te hoog is, gaat hij systematisch deze vier factoren na op het bedrijf. Hij ziet met het groter worden van de melkinstallaties een toename van het kiemgetal in de melk. Tijdens een bedrijfsbezoek wordt de melkinstallatie in zijn geheel langsgelopen en doorgemeten. Het valt op dat de slangetjes veel dunner zijn dan

die op koeienbedrijven. Die dunne slangen zijn natuurlijk nodig omdat er veel minder volume doorheen stroomt dan bij koeien. Nadeel daarvan is wel dat de melkinstallatie eerder kan dichtslibben. Grolleman kijkt ook met een flexibele camera in de melkleidingen om onregelmatigheden op te sporen. Als hij die tegenkomt, adviseert hij zeer grondig te reinigen. Een 72-stands melkinstallatie voor geiten is qua arbeid vergelijkbaar met een 24-stands voor koeien. "Veel dealers bekijken de installatie op het geitenbedrijf met 'koeienogen'", vertelt Grolleman. Maar dat kan niet in zijn ogen. "De melk van geiten is veel kleveriger dan koemelk; het reinigen met water moet daarom veel krachtiger gebeuren." De tank zelf kan ook een rol spelen bij een verhoogd kiemgetal. Vaak is dan de reiniging niet goed geweest zodat aanslag kan ontstaan. En die aanslag kan gaan groeien omdat de melk er de hele dag in staat.

Afnemende aandacht per geit

Grollemans ervaring is dat er naast deze bekende factoren, ook een aantal relatief onbekende factoren zijn die invloed hebben op het kiemgetal. In tegenstelling tot de stand in de melkstal van koeien wordt de stand bij geiten meestal niet schoongemaakt tijdens het melken. "We weten niet welke invloed dat heeft op het kiemgetal, maar er zal vast een relatie zijn", is Grolleman van

mening. Met het groter worden van de bedrijven zie je ook dat de hoeveelheid tijd besteed per geit afneemt. Dat kan betekenen dat geiten met hoge kiemgetallen niet opgemerkt worden, waardoor deze dieren het kiemgetal in de tank ernstig verhogen. "Met de toename van het aantal melkstellen in de melkput wordt de controle daarop steeds lastiger. Natuurlijk maak je de kostprijs per liter melk lager door meer geiten te melken, maar daarmee schiet de aandacht per geit ook omlaag."

Wat kun je doen als geitenhouder?

Om het kiemgetal zo laag mogelijk te houden is het hygiënisch melken en efficiënt reinigen van installatie en tank echt van groot belang. Het schoonmaken van de stand tijdens het melken is het overwegen waard, vindt Grolleman. En natuurlijk moet je je houden aan de adviezen voor het reinigen die de fabrikant van de melkinstallatie aangeeft. Maar daarnaast blijft aandacht voor de individuele geit een issue. Veel geitenhouders hebben geen gegevens over de melkkwaliteit per geit. Grolleman oppert de suggestie om geiten in groepen in te delen en per groep een melkmonster te nemen. "Als alle groepen een te hoog kiemgetal hebben, zal er vermoedelijk iets met de melkinstallatie aan de hand zijn", legt hij uit. "Als het kiemgetal in een afzonderlijke groep verhoogd is, moet je het probleem eerder bij het individuele dier zoeken." De melkwinningsspecialist adviseert: "Meer kijken naar de individuele geit heeft zeker zin bij verhoogde kiemgetallen. Zo kun je door het voorstralen voor het aansluiten van het melkstel gevallen van zichtbare mastitis eruit halen." Grolleman pleit ten slotte voor meer onderzoek om de kennis over de melkkwaliteit verder te verhogen. Helaas is de sector door meerdere melkfabrieken erg verdeeld, zodat een gezamenlijke aanpak lastig is. Maar dat is wel de uitdaging.

Adviseur melkwinning Johan Grolleman.

Foto's: Frank de Vries en Wilma Wolters